

Fransk elegans

UPPSALA KAMMARORKESTER
DIRIGENT: ARIANE MATIAKH
SOLIST: MARTIN STURFÄLT, PIANO

**TORSDAG
1 OKT
2015**

Program

Gabriel Fauré
1845-1924

Masques et Bergamasques Suite op. 112
Ouverture
Menuet
Gavotte
Pastorale

Maurice Ravel
1875-1937

Pianokonsert i G-dur
Allegrement
Adagio assai
Presto

PAUS

Suzanne Giraud
f. 1958

L'Offrande à Vénus

Francis Poulenc
1899-1963

Sinfonietta
Allegro con fuoco
Molto vivace
Andante cantabile
Finale

Uppsala Kammarorkester

Violin 1

Bernt Lysell, *konsertermästare*
Nils-Erik Sparf
Anders Lagerqvist
Katarina Edvardsson
Elin Rubinsztejn
Dinara Mansurova
Lina Söderholtz Florén

Violin 2

Jeffrey Lee
Staffan Ebbersten
Lars Wehlin
Christina Gustavsson Hamberg
Catharina Ericsson
Gabriele Freese

Viola

Susanne Magnusson
Ylvali Zilliacus
Erik Ring
Jörgen Sandlund

Violoncell

Erik Wahlgren
Sara Wijk
Gunnar Jönsson
Christina Wirdegren Alin

Kontrabas

Barbro Lennstam
Eric Francett
Roger Bergman

Flöjt

Hanna Gustafsson
Kristina Eriksson

Oboe

Kennet Bohman
Jenny Hülphers

Klarinett

Lena Jonhäll
Jan-Erik Alm

Fagott

Sven Aarflot
Andreas Lyeteg

Horn

Fredrik Dickfelt
Lennart Svensson

Trumpet

Paul Hägglöf
Bengt Fagerström

Trombon

Birgitta Lagerstedt

Pukor

Christer Ferngren

Slagverk

Rolf Landberg
Magnus Einarsson

Harpa

Gabriela Thür

Fransk elegans

Romantiken var över, det var dags för något nytt. Gabriel Fauré levde sitt liv i skarven mellan två musikhistoriska epoker, avslutade det gångna samtidigt som han banade väg för den kommande modernismen. Bland hans elever fanns bland annat Maurice Ravel, som skulle komma att bli stilbildare för en ny estetik – ett alternativ till romantikens tyngd och patos. Även om Faurés *Masques et Bergamasques* är ett sent verk (uruppfört 1919) i tonsättarens produktion, blickar det klart och tydligt bakåt snarare än framåt. Verket drar inspiration från en typ av rokokomåleri kallad *fête galante*, som skildrade överklassens trädgårdsfester, ofta med en amorös underton. Musiken är därför tydligt influerad av 1700-talets eleganta klassicism. Här finner vi till exempel en gavotte – en dans som ofta förekom på den tidens hov, även den med vissa romantiska inslag. Men sviten visar också upp symfoniska drag, som i det inledande allegrot, vilket Fauré hämtade ur en övergiven symfoni från 1869. I själva verket är den enda helt nyskrivna satsen den avslutande *Pastorale*. Pastoralen var en ofta lyrisk genre som försökte måla pittoreska naturbilder; kanske ville Fauré lägga till den för att bättre knyta an till svitens idylliska tematik.

Den franska impressionismen förknippar vi idag kanske mest med skira texturer, gäckande melodier och en drömskt betraktande hållning. Men hos båda dess portalfigurer Claude Debussy och Maurice Ravel hittar vi också musik i en helt annan fåra. När vi hör Ravels pianokonsert i G-dur, till exempel, blir det lättare att förstå varför tonsättaren själv värjde sig mot etiketten impressionist. Här hör vi snarare bullret från den nya, mångkulturella värld som höll på att växa fram i och med urbanisering och

människors ökade rörlighet. Ravels hemstad Paris hade under mellankrigstiden vuxit fram som ett av världens främsta kulturella centra. Här levde kubistiska konstnärer sida vid sida med experimentella författare och avantgardets musiker. Tidens musik var jazz, som hade blivit omåttligt populär i den nya kulturhuvudstaden. Med detta som bakgrund är det inte svårt att se Ravels pianokonsert som ett dokument av sin tid. Texturerna myllrar som trafiken i en storstad, och klangkontrasterna är skarpa. Bullrande slagverk varvas med brötiga trumpeteter och spräckliga pianoackord.

I många av sina sena verk var Ravel starkt influerad av jazzen, vilket hörs tydligt också här. Konserten känns nästan som ett syskonverk till Gershwins *Rhapsody in Blue*, också den ett försök att förena den nya populärmusiken med finrummens orkestrertradition. Kontrasten mot svunna tiders ideal märks också i pianots roll: instrumentet får ofta agera slagverk eller klangmatta, snarare än traditionellt melodibärande solist. En paus från storstadsbullret erbjuder vi dock i det stillsamma adagiot. I denna valsartade sats visar sig den franska traditionens grace och elegans – det klingar mer av Chopin och Satie än av Stravinskij och Gershwin. Det inledande temats återkomst mot slutet av satsen, buret av ett engelskt horn över pianots lyriska utsmyckningar, framstår för mig som ett av konsertens allra mest rörande ögonblick.

Den franska musiken, precis som den i övriga Europa, må ha förändrats drastiskt över tid, men en sak har förblivit mer eller mindre konstant: intresset för *klangfärg*. Från Berlioz' instrumentmåleri i *Symphonie Fantastique*, via impressionisternas rika

klangpalett till 70-talets franska "spektral-skola" har franska tonsättare gjort sig kända för ett rikt förhållningssätt till instrumentens olika ljudmöjligheter.

Detta ser vi även hos Suzanne Giraud, vars *L'Offrande à Vénus* bjuder på en hel värld av akustiska skiftningar, ensemblens lilla storlek till trots. Verkets titel syftar på en tavla av renässansmålaren Tizian, där en flock av amoriner erbjuder frukt som offer till en staty av Venus. Målningen fokuserar intressant nog inte på Venus själv; i stället är det myllret av barngestalter som drar till sig vår uppmärksamhet. Kanske är det just detta vi hör i den kryllande öppningen av Girauds mångskiftande stycke?

Vad är en symfoni? Definieras den av sin instrumentbesättning, sitt formschema eller sin seriösa karaktär? I Francis Poulencs verkförteckning finns ingen symfoni listad, men detta hade kunnat vara annorlunda om tonsättaren inte valt att sätta den förminskande ändelsen "-etta" på sitt verk *Sinfonietta* (1947). Stycket har många likheter med symfonigenren. Den fyrsatsiga strukturen, med två raska satser som omsluter ett scherzo och en långsam sats, är ett uppenbart lån från den symfoniska traditionen. Verkets storlek, med en speltid på ungefär en halvtimme, är knappast för liten för att leva upp till symfonins krav på dignitet. Kanske var valet av titel en motreaktion mot den alltmer pompösa romantiken, som hade låtit idén om symfonin svälla bortom alla gränser, både i termer av duration, pretentioner och orkesterstorlek. Influerade av karaktärer som den excentriske Erik Satie och den progressiva författaren Jean Cocteau ville Poulenc, tillsammans med tonsättarvänner i den informella gruppen Les Six, bryta med tyngden hos romantiker som Wagner och

modernister som Schönberg. Istället sökte de en lätt, ibland respektlös stil, något som kan höras i sinfoniettans envisa spänst och nyckfullhet.

Öppningssatsen avstår från den strikt kontrollerade struktur som traditionellt påbjöds i symfoniska allegron. I stället tar den formen av ett mer intuitivt flöde av teman, som med sina många solistiska passager visar upp orkesterns klangmöjligheter. Den följande *Molto vivace*, verkets "scherzo", domineras av dansartade partier i jig-takt, även om den mot slutet också drabbas av en mörkare episod, som inte hinner få någon riktig upplösning innan den avbryts av det pigga danstemats återkomst. Andantets färgade ackord, kanske influerade av jazz, bidrar till verkets känsla av modernitet, även om dess melodier snarare är traditionellt eleganta och sångbara. Finalens plötsliga pauser och tvära harmoniska kast skvallrar tydligt om Poulencs ungdomligt rastlösa och nyckfulla stil. Här kan vi också höra små element av varietémusik som smugit sig in bland mer lyriska eller dramatiska passager. Musikens oförutsägbarhet fortsätter in i det sista, även när ett storslaget bleckblåsparti försöker etablera någon form av avslutning. De upphackade fraser som sätter punkt för verket lämnar oss mer omskakade än tillfredsställda; och kanske skulle detta göra den busige Poulenc mer än nöjd?

Siri Landgren

Ariane Matiakh, dirigent

Den framgångsrika dirigenten Ariane Matiakh började sin professionella karriär som sånginstuderare i hemlandet Frankrike. Hon studerade sedan orkesterdirigering vid Musikhochschule Wien för Leopold Hagerand och har deltagit i mästartkurser för bl.a. Seiji Ozawa. Under 2005 blev Ariane Matiakh assisterande dirigent vid Orchestre National de Montpellier där hon sedan dess varit verksam. I maj 2006 ersatte hon med kort varsel James Conlon i framförandet av Sjostakovitjs 7:e symfoni, vilket ledde till succé. Efter detta har många inbjudningar och engagemang följt vid opera- och konserthus runtom i hela Europa. Nyligen har hon arbetat med bl.a. orkestrarna Deutsche Staatsphilharmonie Rheinland-Pfalz och Aalborg Symfoniorkester, till vilka hon också kommer att återkomma. Vid Kungliga Operan i Stockholm har hon dirigerat baletterna Nötknäpparen och Giselle.

Som ett stort erkännande av hennes insatser inom det franska musik- och kulturlivet och även fransk kultur utomlands, utsågs Ariane Matiakh 2014 till "Chevalier des Arts et des Lettres" (Riddare av konst och litteratur) av det franska kulturministeriet.

Martin Sturfält, piano

Martin Sturfält föddes i Katrineholm 1979, började spela piano när han var fyra år och har sedan 11-årsåldern varit aktiv som konserterande pianist. Han har studerat vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och vidare vid Guildhall School of Music & Drama i London. Hans lärare har varit bl.a. Esther Bodin-Karpe, Stefan Bojsten, Paul Roberts och Ronan O'Hora. Idag turnerar han som solist runtom i Skandinavien, övriga Europa, USA och Asien. Martin Sturfält är en flitig gäst hos de svenska orkestrarna och är även en hängiven kammarmusiker. I december 2009 kom Martin på femte plats på tidskriften Opus årliga nyårslista över personligheter i svenskt musikliv. Han har etablerat sig som en framstående tolkare av såväl nyare som äldre svensk musik, bl.a. genom internationellt kritikerrosade skivinspelningar av bl.a. Wilhelm Stenhammar. Han har vunnit flera internationella pianotävlingar och fått utmärkande lovord i såväl svensk som utländsk press.

Musik i Upplands kommande konserter

9 – 18 oktober, Konserterkarusellen, turné i Uppsala län

Heavy Tiger

Tider och platser, se www.musikiuppland.se

Söndag 18 oktober 16.00

Fugans konst Uppsala Kammarsolister. Presentatör: Bengt Forsberg

Sibelius *Fuga för Martin Wegelius*, Beethoven *Grosse Fuge*, Bach *Kunst der Fuge*

Sal B, Uppsala Konsert & Kongress

Torsdag 22 oktober 19.00

Slaviska toner Uppsala Kammarorkester, Paul Mägi, dirigent.

Musik av Musorgskij, Silvestrov, Weinberg, Smetana och Dvořák

OBS! Konsertintroduktion kl 18.20-18.40 med Ulla Birgegård, prof. i slaviska språk

Stora salen, Uppsala Konsert & Kongress

Lördag 7 november 16.00

Carte Blanche, Trio X och hemliga gäster

Restaurangen, Uppsala Konsert & Kongress, fri entré

Arrangeras av Musik i Uppland och Uppsala Konsert & Kongress med stöd av Musikens Hus Vänner

Nyhet! Öppna repetitioner och konsertintroduktioner

22 okt. Konsertintroduktion kl 18.20-18.40 med Ulla Birgegård, prof. i slaviska språk

11 nov. Öppen repetition kl 11.50-12.50

12 nov. Konsertintroduktion kl 18.20-18.40 med fokus på Mendelssohns violinkonsert

Anders Lagerqvist, violinist

Musik i Uppland samarbetar med Vi-skogen

Utöver en blomma, som tack till våra artisters medverkan planterar Musik i Uppland fem träd i Vi-Skogen som en gåva till vår gemensamma jord.

Musik i Uppland, Box 3106, 750 03 Uppsala, tel. 018-17 19 20, info@musikiuppland.se

Länsmusikchef: Peter Waldemarsson 018-17 19 33

Orkesterchef: Mona Gunnarsson 018-17 19 36, mona.gunnarsson@musikiuppland.se

Orkesterassistent: Jens Norberg 018-17 19 24, jens.norberg@musikiuppland.se

Foto: Marco Borggreve - Matiakh, Jan Lindblad - Sturfält

Se Musik i Upplands aktiviteter också via facebook, twitter och youtube.

www.musikiuppland.se

**MU
SIK**
I UPPLAND